VA-samarbetet 2020

Det långsiktiga VA-samarbetet mellan Ålands Vatten och tolv kommuner är en satsning för att få kontinuitet och långsiktighet i arbetet med Ålands VA-utmaningar. Utgångspunkten ligger i de åtgärdsförslag som togs fram i VA-plan Åland år 2016-2017. Fokus för årets projektplan inom VA-samarbetet har legat på VA-nyckeltal, kretsloppslösningar för rötslam, VA-lagstiftning och vattenmätning. Det årligt återkommande evenemanget Vattendagen har skjutits på framtiden på grund av pandemiläget. Från och med mars månad har allt arbete inom VA-samarbetet skett digitalt på distans. VA-samarbetets styrgrupp har sammanträtt åtta gånger under året.

VA-nyckeltal

I syfte att få en bättre lägesbild av den kommunala VA-sektorns status och utveckling har nyckeltal inhämtats och sammanställts i en första årlig rapport. 34 olika VA-nyckeltal har samlats in för år 2019 som berör drift, underhåll och förnyelse. Rapport VA-nyckeltal 2019 innehåller bland annat statistik och sammanställning av volymer, ledningslängder, spill. Underlaget skapar bättre förutsättningar för långsiktig VA-planering. Rapporten blir årligt återkommande där datainsamling och analyser utvecklas löpande och en statistisk databank byggs upp.

Kretsloppslösningar för rötslam

Enligt framtaget förslag till VA-policy i VA-plan Åland ska den kommunala VA-sektorn ska arbeta aktivt för att kretsloppsanpassa sina VA-system och restprodukter utifrån konceptet cirkulär ekonomi. Mariehamns Stad har särskilt lyft åtgärden som prioriterad. VA-samarbetet har under året arbetat med Lotsbroverkets avvattnade rötslam i fokus. Intervjuer har genomförts med fyra olika entreprenörer och organisationer. Det utredande arbetet kommer utmynna i en rapport om utökad cirkulär rötslamshantering på Åland som publiceras år 2021. Rötslamsrapporten lyfter fram flera långsiktiga utvecklingsmöjligheter för behandling av rötslam, bland annat utökad kompostering, biokol, slamförbränning och avfallsexport.

Sommarresurser

Under sommarmånaderna anställde Ålands Vatten sommarresurserna Leo Renman och Ebba Donning. De har förutom vattenprovtagning i fält bistått i arbetet med vattenskydd samt VA-samarbetet. Leo Renman har bland annat bistått VA-samarbetet med att uppdatera uppgifter i VA-planen samt tagit fram en webbenkät om enskilda dricksvattenbrunnar som lämnats över till Miljöbyrån.

Förankring av VA-samarbetet

I VA-samarbetet förankras styrgruppens arbete löpande politiskt. Pandemiläget har inneburit att planerade möten med förtroendevalda uteblivit. Styrgruppen har initierat kontakt med utvecklingsminister Alfons Röblom där VA-samarbetets prioriterade åtgärder förankrats. Styrgruppen anser att VA-frågornas samhällsbetydelse behöver uppmärkas mer och få ökat stöd från Ålands landskapsregering. I december behandlade landskapsregeringen VA-planen som VA-samarbetet inväntat beslut om sedan inlämning våren 2018. Styrgruppens förhoppning var att VA-planen skulle omfattas i sin helhet som stöd i det fortsatta arbetet att uppnå en långsiktigt hållbar vatten- och avloppsförsörjning. Ålands landskapsregering beslutade att anteckna VA-planen för kännedom vilket inte underlättar VA-samarbetets uppställda mål.

Kommunala vattenmätare

Vattenmätare på kommunernas vattendistributionsnät saknas helt. Vattenmätare är en förutsättning för att systematiskt kunna jobba med vattenläckage och nå ett minskat vattenspill. Utifrån tillgänglig data är trenden för vattenspill på Åland stigande. Under hösten har en budgetmotivering sammanställts och skickats till kommunerna med målet att samordna installation av kommunala vattenmätare år 2021. Fyra kommuner inom VA-samarbetet har beslutat att budgetera för totalt tio vattenmätare, Eckerö, Hammarland, Jomala och Geta kommun. Mätarna kommer ge en bättre översikt av flöden och skapa bättre förutsättningar för läcksökning.

Under året har följande ordinarie styrgruppsmedlemmar lämnat sitt uppdrag, Geta kommuns kommuntekniker Pontus Flink, Jomala kommuns planerare Åsa Mattsson och Finströms kommundirektör Erik Brunström. VA-samarbetet tackar för deras tid och insats och välkommnar följande ordinarie styrgruppsmedlemmar, Getas kommundirektör Gustav Blomberg, Jomala kommuns tekniska chef Magnus Nordin och Finströms kommuns tekniska chef Aron Lundström.